

RECENSION

Förvirrad och farligt slapp populärvetenskap

I sin "populärvetenskapliga debattbok" *Könet sitter i hjärnan* gör **Annica Dahlström** anspråk på att föra fram obekväma sanningar. Istället handlar det om obekvämt, motsägelsefullt svammel.

Annica Dahlström: *Könet sitter i hjärnan*. Corpus-Gullers, Mölndal 2007.

Den svenska neurologen och historikern Annica Dahlström luftade under år 2007 några utpräglade särartsfeministiska åsikter och blev en del av den debatt där olika kritiska ståndpunkter mot den svenska (likhets)feminismen togs upp. Dahlströms syfte med boken är att förmedla neurovetenskaplig kunskap och berätta om nya rön som visar hur olika den kvinnliga och den manliga typen av hjärna är. Hon påstår att det är "tabubelagt" att diskutera dessa skillnader, men kanhända är kritiken bara ett berättigt ifrågasättande av de påståenden om könsskillnader som hon för fram.

Någon konstruktiv debatt om kön har inte uppstått som resultat av Dahlströms inlägg, möjligen på grund av bristerna i Dahlströms argumentation. Debatten har främst handlat om det forskningsetiskt problematiska i att publicera en sorts politisk pamflett i populärvetenskaplig skrud. Dahlströms förmyndaraktiga budskap är att man inom debatten inte kan tillräckligt, eller ens vill veta något om biologi, och att hennes slutsatser om denna biologi är den "obekväma sanning" som de som indoktrinerats av likhetsfeminismen borde börja acceptera.

Manliga och kvinnliga hjärnor

Dahlström skriver att man numera vet att den statistiska merparten av män och kvinnor är olika, men att det finns många "undantag" som bildar en "rätt stor" mellangrupp: "många kvinnor har fler eller färre maskulina drag i hjärnan, och vice versa för männen". I ljuset av detta är det obegripligt varför Dahlström sedan fortsätter tala om män och kvinnor som två separata populationer, när hon just skrivit att det inte är så.

I boken behandlas områden i samhället där det enligt Dahlström håller på att gå snett: mammor sköter inte om sina barn utan lämnar dem på dagis, män får ingen förståelse för sin enorma sexualdrift, skilsmässorna ökar för att kvinnorna tvingar männen till hushållsarbete. Det är viktigt att ta upp problem med hur män och kvinnor idag ska klara av att sköta både arbete och barn, och att flera faktorer begränsar den tid vi har att umgås med våra barn. Men Dahlström beskriver karriärmamman som en kall och känslolös ung kvinna som saknar kontakt till sitt barn.

Dahlströms farhåga är mycket besynnerlig: att jämställdhet också skulle innebära mindre trygghet och närhet mellan föräldrar och barn. Hennes slutsatser att män inte kan sköta barn eller hushåll för att deras synfält är begränsat, för att de har mindre fingertoppskänsla och mindre

fantasi (att förutse olyckor som barn kan råka ut för) är skrattretande. Dahlström målar upp en bild av pappor som helt inkompetenta när det gäller barnavård och anser att det därför vore fel att stifta lagar som tvingar pappor att stanna hemma med sina barn. Det vore mer fruktbart att ifrågasätta en sådan lag för att den medför ett tvång som möjligen inskränker vissa individuella rättigheter.

Det är oproblemiskt att konstatera att det finns biologiska skillnader mellan olika individers hjärnor. De statistiska olikheterna är intressanta. Men är de slutledningar Dahlström gör utgående från dem verkligen berättigade?

Biologi och lika värde

Dahlström är tydlig med att jämställdheten handlar om lika värde. Den är alltså något kulturellt. Hon anklagar feminister för att förväxla biologisk likhet med lika värde. Men blandar hon inte själv ihop det biologiska och det moraliska då hon drar politiska slutsatser utifrån en påstådd biologisk skillnad? Kan vi härleda ett *bör* från ett *är*? En annan fråga är om de forskningsresultat som använts verkligen beskriver sanningen.

Det är beklämmande hur ofta Dahlström kommer med motsägelsefulla påståenden. Hon försöker till exempel lugna oroliga unga kvinnor, som anser

att "biologismen" fräntar dem deras fria vilja, med påståendet att biologin inte är så viktig och att deras rädsla är obefogad. Några rader senare skriver hon att det finns biologiska skillnader som inte kan påverkas av den "så kallade fria viljan": "Det mesta av samhällslivet kan ju påverkas av individen själv, **men vi skall vara medvetna om att vad eller hur individen väljer beror på hur hjärnan är strukturerad**" (fetstil i originalet).

Dahlström skriver att män och kvinnor ska ha lika värde men att vi måste vara medvetna om att könen är olika till sin natur (särartsfeminism). Men kan naturliga eller människovetenskaperna ta fram generaliserbara fakta om så kallad manlig och kvinnlig natur?

Obekväma anspråk

Dahlström borde ha hållit sig till sina biologiska undersökningar, som är intressanta i sig, men som forskare borde hon också ha antagit en mer kritisk hållning till sina referenser. Att dessutom göra politiska ställningstaganden under en täckmantel av oberoende naturvetenskap är mycket farligt och måste tas på allvar.

Att hon ger sig in i debatten utan djupare kunskap om den filosofiska eller samhällsvetenskapliga genusforskningen är pinsamt. Hon skriver att det borde finnas en konstruktiv dialog mellan samhällsve-

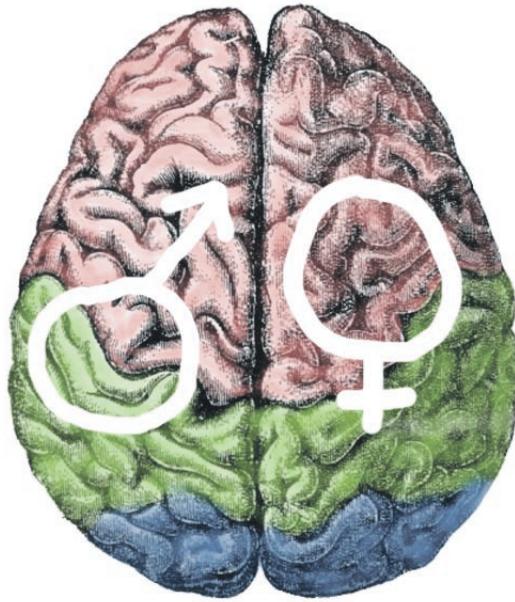
tenskap och biologi, men detta förutsätter också att biologer som Dahlström lär sig något om samhällsvetenskap, och gärna också filosofi, med tanke på hur ofta hon berör frågan om fri vilja.

Dahlström påstår att feminister vill stoppa spridningen av hennes forskning om kön för att hon för fram "obekväma sanningar". I själva verket är det inte sanningen som är obekvämt utan Dahlströms anspråk på att vara vetenskaplig.

Publiceringsoduglig bok

Detta är en ostrukturerad, otydlig och dålig bok som inget större förlag någonsin skulle ha gett ut i denna form. Talspråk, anglicismer och en överanvändning av utropstecken och fetstil gör inte en text mera tillgänglig för en allmän publik, utan ger bara intrycket av att det rör sig om intellektuell slapphet och propaganda. Dessutom är boken så sprängfylld med ogrundade slutledningar och anekdoter om egna erfarenheter och möten med oförstående "politiskt korrekta" personer, att det inte finns plats att ta upp allt pseudovetenskapligt ludd i denna korta recension.

Det är beklagligt att Dahlströms bok har används som slagträ i en politisk debatt om "hemmamammor" mot "karriärmammor". Jag anser att den bara kan användas som ett avskräckande exempel på hur populärvetenskap *inte* ska se ut.

”Blandar inte Dahlström själv ihop det biologiska och det moraliska då hon drar politiska slutsatser utifrån en påstådd biologisk skillnad?”

Jenny Wiik
är licentiand i konstvetenskap
vid Åbo Akademi
jenny.wiik@abo.fi

ORDET: LIKHETSFEMINISM

Ordet innebär att kvinnor och män är lika på alla väsentliga plan och kön är en social konstruktion.

ORDET: SÄRARTSFEMINISM

Är ofta ett skällsord: kvinnor och män är biologiskt olika och därefter ska könsrollerna spelas. Könens olika naturliga förmågor är lika mycket värda.